

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
19 Septembrie st. v.
1 Octombrie st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közep-utca nr. 395.

Nr. 38.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

O rugăciune.

— Novelă. —

De Carmen Sylva.

(Urmare.)

Editha se întorse încet, și abia atingând pământul se retrase în odaia sa. Mamă sa ședea într'un scaun nalt pe podiul dela ferestă și torcea; mai nainte ea se uită prin ferestă, dar acuma nu-și redică ochii de pe tortul cel fin, ce curgea prin degetele sale. Editha se duse la feresta cealaltă, unde stetea o mare cadră de brodat, în care se pregătia o haină bisericască, pe care o făcea pentru Raoul. Ea începă să lucreze; dar acul în continuu i lunecă din degete și mâinile-i erau ume-de. Luă mărma din busunar și începă a-și șterge mâ-nile. Odată de două ori își atinse și ochii, pândind fricosă, dacă n'a fost cumva observată de mamă sa? Dar mamă-sa tot torcea. Apoi și acul Edithai începă să umble 'n sus și jos mai iute, și ambele femei lu-crară 'n tăcere mai multe ore.

Mama era o femeie cu minte, care lăsa fiicei sale timp, în care dânsa nu se putea despărți de lucru.

Nici Tassilo nu se arătă, având simțul buneii cu-viinte, care i spunea că nu-i este iertat să se presin-teze timpuriu.

Berthalda se simțea învingătoare și nici decât nu-i vinia la socotelă să se depărteze nici cel puțin pe câ-teva zile. Mai bine i convenia, de cumva bunica va merge singură la hirotonire; dar totodată i veni prin minte, că singură n'ar pute primi pe Tassilo, de oră ce dânsul încă nu s'a declarat.

Ea fu numai odată la Editha, i pițigă obrațul, găsi că dânsa e foarte palidă și se rentorse iute.

Raoul ingenunchiă în țella sa și cerea dela Dum-nețeu tărie pentru învingerea satanei. Până, ce vedă pe Editha, era atât de puternic; unde i-a perit dară vitejia? Nopți întregi stetea el cu picioarele goale pe pe-tri; postia; s-a făcut un biciu de piele și cu acela își tăia corpul. Ingenunchiă ore lungi și credea că se rogă lui Dumnețeu, dar dacă își vinia 'n ori, observă, că niște bucle blonde și o față rosaică se află între el și între cruce, spre care își ficsă ochii. Curata fecioră Mărie i părea că este Editha, ângerii cuvioși aveau bu-zele Edithai, și sfințele martire îl priviau cu ochii Edithai.

În sfârșit, perdându-și cu totul puterile, cădă pe culcușul seu țapen și ore 'ntregi zăcă amorțit, ca să se deștepte și să setortureze de nou. Chiemarea lui de odată i apără ca o grozăvie ce nu se pôte suportă, ca o fatalitate, ca un ce nenatural, ce este imposibil, și

mai târziu ierăș se condamná pe sine pentru aceste gândiri păcătose.

— Să fie acesta blăstemul păcatului maicei mele, — se întrebă el. — că corpul me învinge? sânt d'oră nevrednic de chiemarea naltă, care me așteptă?

Și acuș îl cuprinseră niște ferbințeli, încât cugetă că trebuie să ardă; acuși îl nepădiau frigurile și dinții-i tremurau de frig.

— Nici unul din tinerii noștrii nu se supune mai serios. — diceau reverenții părinți.

Ei iertară pe Raoul să petrecă câte ore va voi în biserică; cântările păreau a-l însufleși și a-l liniși; dar vocea arginție a Edithai i resonă și din cântecele monachilor.

În sfârșit se pută stăpâni; simți de nou întregul amor ferbinte pentru sfânta sa chiemare, la care se așteptă ca la un favor excepțional al bunetății Dumne-deeșci. I părea ca și când ar fi murit și ar fi fost in-mormântat, și dânsul — ca un spirit fără corp — ar plană sus deasupra pământului și chinurilor sale. Fața lui deveni cu totul transparentă și strălucia în glorie; nici luptele-i nu-i mai apăreau ca un păcat, ci ca jertfa cea mai înaltă, ce a adus lui Dumnețeu, singura, ce inima lui a avut. Apoi începă să serbeze ore fericite în țella sa; și i părea, că suferințele grozive acuma planază asupra lui ca niște rugăciuni sfinte. El nu mai era Raoul, era servitorul lui Dumnețeu, căruia voia să rămână în curăție și sfințenie.

Berthalda își luă remas bun dela Editha, spunen-du-i ziua și ora în care se va face hirotonirea lui Raoul.

— Cât de fericit are să fie dânsul! — răspuse Edi-tha, întimpinând cu suris blând ochii întrebători ai ami-cei sale.

— Și nu-ți pare rău de el? — întrebă Ber-thalda.

— Eu? Dar tocmai atunci n'aș iubi pe Raoul, când mi-ar păre rău de el.

Berthalda povesti lui Tassilo aceste cuvinte și adause:

— Nu așa pricep eu amorul.

— Nu? — dise Tassilo, — căci acesta este un alt soiu de iubire.

— Decât care?

— Ca cele mai multe.

— Blondinii sânt în general reci.

— Așa gândești?

— Da, eu așa cuget, — dise Berthalda hotărit și privi lung în ochii lui.

— Brunetii sânt d'oră și pré infocați?

— Se p^ote c^ă focul e pr^e ferbinte pentru ghiat^ă, — răspune ea și ieși.

Editha șc^{ie}a c^ănd se va face hirotonirea; atunci ea ingenunchi^ă în catedral^ă, și înainte de a lu^ă aminte, o lacrim^ă i c^ădu pe cartea de rug^ăciune, apoi ^ănc^ă una și ier^ăș una, în sf^{er}șit v^{er}s^ă un șiroiu de lacrimi. Și cu c^ăt organele c^ăntau mai mult și cu c^ăt c^ănt^ăriile erau mai frumoșe, cu at^ât mai amar încep^u s^e pl^âng^ă.

C^ănd b^ăg^ă de s^em^ă, c^ă missa s'a încheiat și c^ă a remas singur^ă, se 'n^ăl^tă și privi spre altar, pe care lumin^ăriile se stinser^ă.

Atunci au^ă ceva mișcare în apropierea sa, privi intr'acolo și z^ări pe Tassilo, care st^etea cu braț^ele încl^eștate, l^âng^ă o column^ă, și o privi^ă.

— O! c^ășta nu-i p^ărer^e de r^eu! — dⁱse ea înc^et, întind^u-i m^âna, înroșindu-se cu suris. Eu s^unt at^ât de fericit^ă în locul lui Raoul aici! C^ăci d^ensul acuma e un b^ărbat sf^ănt, care nu p^ote s^e fac^ă dec^ăt numai bine în t^ot^ă vieț^ă sa. D^ensul de bun^ă s^em^ă e at^ât de fericit și vesel, cum n'a fost nici odat^ă. Eu am pl^âns numai de bucurie.

— Sigur, — dⁱse Tassilo, — nici n'am considerat altfel lacremile d^tale, c^ă niște sf^în^te lacrimi de prietenie. Crede-me, Editho!

— El a fost totdeuna bun și evlavios, n'a avut greșeli și sl^ăbiciuni ca alți ^omeni. Nici odat^ă n'am v^êdu^t s^e fi f^ăc^ut ceva nepotrivit; c^ănd er^ă de faț^ă, t^ote p^ăreau schimbate în giurul lui. Nici odat^ă nu s'a certat cu mine, ca pr^uncii rei, și totdeuna m'a ap^{er}at în potriva tuturor^ă. Nici nu-ți poți întipui, c^ăt de bun a fost d^ensul!

Tassilo suspin^ă:

— Cine ar put^e s^e fie asemenea de bun — în ochii d^tale! — adause el înc^et.

Atunci sosi mama Edith^ei, care ind^eșert își aștept^ă fiica acas^ă, de aceea plec^ă s'o caute și Tassilo se duse cu ele acas^ă.

Trec^u c^ățva timp, p^ân^ă c^ănd Editha prinse curagiul s^e 'ntrebe, dec^ă Berthalda s'a rentors. În sf^{er}șit ea se decise și c^ănd intr^ă în cas^ă, au^ă pași gr^ăbiți înaintea sa, și i^et^ă c^ă sosi și Tassilo.

— C^ăt de palid^ă ești, Editho! — esclam^ă Berthalda. P^êcat, c^ă n'ai fost cu noi; de bun^ă s^em^ă ț-ar fi f^ăc^ut bucurie mare, v^êdu^tnd ceremoni^ă sf^ănt^ă. Pentru mine a fost îngrozit^{ore}.

— Îngrozit^{ore}? — întreb^ă Editha, privind cu niște ochi mari și triști spre amica sa.

— S^e-l fi v^êdu^t! Er^ă at^ât de palid, at^ât de palid ca sf^ăntul Sebastian în catedral^ă, cum st^ă legat de st^elp. A trebuit s^e se chinuiesc^ă grozav. Și sf^înții p^ărinți au dⁱs, c^ă l'ar fi hirotonit mai de mult, c^ăci din înc^eput s'a purtat f^orte bine.

Editha privi spre Tassilo.

— Dar totuș p^ărea c^ă se bucur^ă, nu-i aș^ă? — întreb^ă d^ensa cu resflu greu.

— O da, p^ărea at^ât de vesel, ca Sf^ăntul Ștefan, c^ănd l'au b^ătut cu petri; și acela a v^êdu^t ceriul deschis și ^ângerii c^ănt^ănd cu arf^ă.

— Și fost-au flori pe altar?

— Da, aș^ă cred; dar Raoul er^ă îmbr^ăcat cu totul în negru, par c^ă ar fi avut c^ămeș^ă de m^orte; la br^ău avea o funie și pe cap o m^ăram^ă mare alb^ă, i^et^ă aș^ă. În dr^epta-i ținea un baston mare.

— Un baston? — întreb^ă Tassilo.

— Da, acesta personific^ă munca, și în dr^epta o luminare. Și luminarea i lumin^ă faț^ă; c^ășta p^ărea întocmai, ca și c^ănd luc^orea s'ar fi v^êdu^t prin faț^ă lui glorific^ăt^ă, și f^ăr^ă trup, — at^ât de str^ăveșie fu aceea.

Editha sc^ose un suspin cu pl^âns^et scurt.

— Dar apoi, — continu^ă Berthalda, — episcopul încep^u s^e vorb^eșc^ă și i-a dⁱs s^e se esamineze ^ânc' odat^ă serios, dec^ă are t^ăria a primi asupra-și sarcina grea; ^ânc^ă e liber, p^ote alege; dar din ^ora ac^ășta va fi mort pentru lume, pentru ai sei, pentru sine ^ênsuș; el va aparțin^e numai lui Dumneșeu; dec^ă simte puterea, fac^ă un paș nainte.

Berthalda se opri și arunc^ă în ascuns o privire spre Editha.

— Ș-apoi? — întreb^ă ac^ășta.

— Ș-apoi, — urm^ă Berthalda, — el își redic^ă ochii spre ceriu și f^ăc^u un paș nainte; dup'acea c^ădu cu faț^ă la p^ăm^ent ca un mort și remase z^ăc^end aș^ă. Și episcopul și toți preoții și toți credincioșii ingenunchiar^ă, și își spun, er^ă at^ât de mare t^ăcere în biseric^ă, înc^ăt ^omenii me au^ăir^ă cum pl^âng^ăeam.

— Ș-apoi? — întreb^ă Editha, pe c^ănd lacremile i se scurser^ă înc^et pe obrați.

— Apoi episcopul a f^ăc^ut spre el semnul crucii și dⁱse ca credincioșii s^e se r^oge pentru el, care s'a jertfit întru m^ărirea lui Dumneșeu. Atunci se redic^ă Raoul înc^et și i fu iertat s^e ating^ă potirul și în sf^{er}șit ier^ăș ingenunchi^ă înaintea episcopului, care își puse m^âna pe capul lui și i dⁱse, ca prin puterea spiritului sf^ănt s^e resiste satanei și tuturor încerc^ărilor sale. Îți poți întipui, Editho, c^ă totul a fost f^orte frumos. Și dup'aceste el deveni ap^{ro}p^e cu totul str^ăin, ca și c^ănd nici nu s'ar țin^e de noi. Dar pentru ce pl^ângi, Editho?

— Eu? dar nu pl^âng de fel.

— Dar aceste ce-s? — dⁱse Berthalda, ar^et^ând picurile de lacrimi pe rochia Edith^ei.

— Acest s^unt stropuri de r^ou^ă! — dⁱse Tassilo serios și se fac^u, c^ă nu observ^ă privirea m^âni^os^ă ce-i arunc^ă Berthalda.

Raoul er^ă în oraș. Editha șc^{ie}a ac^ășta. El sedea la un preot b^êtr^ăn și îndeplin^ă zelos serviciul seu și p^ân^ă c^ănd se va hirotoni întru preot. El evit^ă cu luare aminte s^e 'nt^êlnesc^ă pe Editha, și dec^ă t^uș conveniau, o salut^ă fugitiv și trecea mai depart^e. Ac^ășta făcea ei dureri ce nu se pot descrie; ea totuș n'a credu^t ca d^ensul s^e devin^ă cu totul str^ăin, și-l aștept^ă dⁱ cu dⁱ s^e-l rev^êdu^t, și s^era v^{er}s^ă lacrimi ferbinți pe perinele sale albe și mici. De odat^ă lumea i p^ărea at^ât de gol^ă și rece, ca și c^ănd vieț^ă ar fi perit din ea; și d^ensa încep^u de nou s^e-și r^oge mama ca s'o duc^ă în m^ăn^ăștire. Dar mam^ă sa i dⁱcea, c^ă este o fiic^ă f^ăr^ă iubire, de cumva crede, c^ă va face un lucru pl^ăc^ut lui Dumneșeu, l^ăs^ăndu-și mama singur^ă.

Și mam^ă-sa se 'mpotrivi^ă cu at^ât mai mult dorinț^ei acesteia, cu c^ăt vedea mai bine, c^ă Tassilo se atrage mai mult de fiica ei. El încep^u s^e vin^ă mai des și atunci se aș^edu^t mai ales l^âng^ă mam^ă sa, cu care convers^ă mult, netezindu-i pisica.

Puține dⁱle mai lipsiau p^ân^ă la hirotonirea lui Raoul, c^ănd mama Edith^ei dⁱse fiicei sale:

— Copila mea. Eu cred c^ă me poți face pr^e, pr^e fericit^ă, și sper c^ă și pe tine.

— Cum, mam^ă? — întreb^ă ea, redic^ăndu-și greu pleopele obosite.

— Dec^ă ai deveni o nev^êșt^ă brav^ă, iubit^ă și bogat^ă, am^ă sc^ăp^ă de t^ote neajunsurile, și aș put^e s^e tr^ăiesc o b^êtr^ăneț^e vesel^ă și aș leg^ăn^ă niște nepoț^ei în braț^ele mele.

Editha c^ădu în genunchi l^âng^ă ea și-și ascunse obrații în m^ânile sale.

— O! mam^ă, mam^ă, nu pot s^e-ți aduc alt^ă jertf^ă? Rogu-te, cruț^ă-me de asta!

— Dar ai c^ăp^êt^ă un b^ărbat escelent, care te iub^eșce mult.

— Dar eu nu iubesc pe nime. Nici nu s^unt n^ăș-

cută pentru viața conjugală. O, mamă, cum aş pute să fericesc pe cineva?

— Lasă asta 'n grigea lui; el cugetă, că e destulă fericire să te poți ave.

— Dar eu me tem.

— Asta va trece, decă te vei deprinde.

— Oh, dar aibi milă de mine, mamă!

— Aibi tu milă de mine, Editho!

Tinera copilă își frângea mâinile și dîse cu ochi în lacrimi:

— În totă viața mi-am dorit pacea mănăstirii, dar mai ales în timpul din urmă atât de mult, atât de mult.

— Fetele nu știu ce e bine pentru ele.

— Ah! decă tu ai cunoșce mai bine inima mea păcătoasă!

— Atunci Ț-aș dîce, că nu ești vrednică să fii mîreșa ceriului.

Editha plîngea.

— Eu Ț-am fost totdeauna fiică ascultătoare; numai de asta-data nu pretinde dela mine supunere!

— Chiar de asta-dată o poftesc.

— Nu pot, — nu pot.

— Nu fii ne bună, Editho. Eu numai atîta vreau, să me ierți a îngriji de fericirea ta. Și tu te păzești, par că ar fi mörtea ta.

— Va și fi aceea, mamă.

— Taci, că nici nu știu ce vorbești! Nu uită, că decă nu vei primi de bărbat pe acela, pe care Ți-l'am ales, ești o fiică lipsită de iubire, care Ț-ai uitat de datorie, și care îți espuni mama la o bêtănefe miseră, singuratică și nemângăntă! Acuma te du!

Editha mai voia să dîcă ceva; dar mamă sa i făcû semn cu mâna să iasă.

Catedrala eră indesuită de ômeni; sôrele strălucia prin sticlele colorate ale fereștilor și sunetele moi ale organei se perdură la 'nălțimea boltiturilor. Căt de sêrbătoreșce a sunat vocea episcopului cînd a întreat, decă Raoul este vrednic pentru primirea sacramentului? Ce vedere frumôsă a fost aceea, cînd omul bêtân își puse mâinile pe capul tinerului și o lată rađă de sôre revêrsă lumină asupra lui Raoul! Acuma dênșul portă ornatul preoțesc și mâinile-i se unseră cu oleiul sfânt, ca tot ce va atinge, să fie sfințit. Acuma eră iertat să slugescă și el liturgie. Cînd s'a întors, redicând în sus potirul, în totă mulțimea nu vêđu decăt pe Editha, a cărei ochi erau ficsați spre dênșul.

În momentul în care privirile lor se 'ntêlniră, tinera copilă se cutremură și căđu fără simțire pe piêtră.

Fața lui Raoul se 'ntunecă și cînd o 'ntorse ierăș spre altar, suferința într'atîta o denatură, încât parea o față de martir.

Tassilo ajută copila lipsită de simțire să se ridice, dar după ce ea fu dusă din biserică, el nu o petrecu acasă, căci ochii Berthaldei erau ficsați spre el.

Tassilo scrisse părintelui seu, că nu simte vr'o atragere deosebită pentru Berthalda; dar a găsit o copilă, care i place mult mai bine, dar aceea e sêracă. El primi respunsul, că amorul va urmă în căsătorie; e fôrte de dorit să-și ia de soție o moștenitoare bogată; și pân'acum a slêrnit mirare, că n'a făcut acêsta.

Tassilo suspină. Cugetă la portarea Edithei manifestată la totă ocașiunea, și mai ales în timpul din urmă dênșu deveni atît de caprițiosă, încât nimene nu putea să trăiescă în pace cu ea. Chiar și bunica sa ajunse a fi nerăbdătoare și cîte odată ea primia dela nepôta sa niște respunsuri atît de necălitate, încât trebuia să tacă, spre a-și păstră autoritatea.

— Nu ești înțeleptă, iubita mea copilă, — dîse ea, — asifel nu se câștigă nici o inimă bărbătescă.

Pune scăluș limbei tale! Recunosc în tine niște inclinații moștenite dela mamă-ta, care adese-ori îmi respundea așa, decă voiam s'o opresca marginea prepaștiei, unde totuș a căđut têrênd cu sine și pe fiul meu.

— Mai de grabă am moștenit dela tine limba ascuțită, bunică.

— Cu deosebirea, că tu nici odată n'ai învățat s'o înfrênezi.

— Nimene nu m'a 'nvêțat acêsta.

— Căci în genere ești nemoderabilă.

— Și eu puteam să deviu înfrênabilă, de cumva nu me aflai totdeauna plăcută și bună și 'ncântătoare, până cînd devenii ceea ce sînt, până cînd respinsei și spăriai pe ômeni, până cînd ajunsei atît de nefericită, ca nici un om până la mine.

— Taci! — strigă bunica.

— Ba, nu voi tăcê; vreau să vorbesc. Decă eram atît de necrescută, încât nici un om nu me putea suferi, tu-mi dîceai: dênșu-i încântătoare. Me ațîțai totdeauna să dîc și mai mult. Tu m'ai învățat să rid de ômeni; m'ai sărutat, cînd meritam bătăie și ai pedepsit pe Raoul cînd eu eram de vină. Acuma tot binele e omorit în mine și nu cunosc alta decăt pașiunea mea proprie, ardentă, pe care n'o pot stăpâni, să fie 'n joc chiar și viața și fericirea mea. Ar fi trebuit să me bați, bunico.

— Și astăđi poți să-ți fac aceea! — dîse bêtрана cu privire fulgerătoare și cu buze tremurânde și redicându-și mâna sus, dete nepôtei sale o palmă, încât aceea vêđu schintei înaintea sa și cele patru degete lăsară ca urmă niște trăsuri albe pe fața ei.

Berthalda stêtû câteva momente ca impetrită; apoi fugi din odaie, trêntind ușa, se 'nchise 'n camera sa, dăđu cu capul de pãrete, apoi făcû cu fôrfecile rane mari în brațul seu și gândi să se omôre. Dar atunci i plesni prin minte, că în casul acesta Tassilo de bună sêmă va luă de soție pe Editha, dar aceea nu eră iertat să se întêmple.

El vini încă 'n după miêdăđia aceea, dar eră fôrte tăcut și trist. Berthalda își dăđu totă osteneța, să fie amabilă și veselă și a-l face să glumescă sêu să convorbescă; ea voia să vêđă numai un suris pe buzele lui, dar însedar; el nu suridea, dedea niște respunsuri scurte și confuze și amabilitatea ei i pãreau îngreunătoare.

În aceeaș đî vini acasă și Raoul, antăia ôră după un timp mai îndelungat. Și el eră serios și pãrea fôrte suferind; dîcea, că prê s'a întăritat. El ședea obosit în scaun și mâinile sale straveđii zăceau pe brățarele aceleia. În odaie eră o neplăcere nendemânică, care nu 'nctetă de fel nici atunci cînd întră bunica și dete Berthaldei în ton rece niște ordini. Berthalda le implini, fără să contradică, ceea ce produse mirare în Tassilo.

(Va urmă.)

Castelul Peleş.

Dedicată M. M. L. L. Regelui și Reginei României.

Intr'o vale rêcorôsă,
De sub cîma cea pletôsă
A Carpaților bêtâni;
Unde 'n timpi de incercare,
Eră locul de scăpare
Al străbunilor români.

Printre brađi cu fruntea verde,
Ce prin nuori vêrful și-l pierde,
Pe un mândru dulce plaiu;

Unde florile îmbătă,
Unde aura curată
Sufală dulce ca în raiu.

Și zefirul nebunatic
Și cu Peleşul sburdalnic
Salt ca doi copii în joc,
Ș'amândoi urmând o cale,
Cobor iute mândra vale,
Murmurând din loc în loc.

Unul sbóră printre frunđe,
Depuind p'ale lor buze
Răcorosu-i sărutat,
Cel-alt printre pietricele
Sărutând la floricele
Fuge, fuge nencetat.

Și în fuga lui sgobie,
C'a junetei nebunie
Neținut de nici un frâu
Tot sărind din stâncă 'n stâncă,
Până 'n valea cea adâncă
Face sgomot ca un riu.

Și 'n ast loc de poezie
Se înalță cu mândrie
Un castel fermecător,
Bogat ca o nestimată,
Frumos ca ziua curată,
Plăcut ca cântul d'amor.

Peleş! modestul teu nume,
Glorios să fie 'n lume
Și în secolii tu să fii
Un asil de fericire,
De virtute, de mărire,
De plăceri și bucurii.

Și în brațele-ți mărețe,
Dulce cuib de tinerețe
Și al inimei liman,
Să găsescă 'n veci în tine
Cea mai dulce 'ntre Regine,
Și vităzu-i căpitan!

N. T. Orășan.

Mărtinii.

— Un cult al zeului Marte. —

Mărtinii se serbeză din partea poporului român 40 de zile înainte și 40 de zile după Crăciun. Mărtinii, precum se vede și din numire (în multorar), sunt mai mulți, căci se serbeză trei Mărtini, trei zile una după alta, 40 de zile înainte, și tot astfel 40 de zile după Crăciun. Mărtinii se serbeză contra lupilor, spre a fi ferite și scutite de stricăciune prin lupi turmele, și în genere vitele omenilor, dar chiar și omenii. Sub timpul serbării Mărtinilor, pécurationii nu scot oile în câmp spre pășunire; în ziua primă a Mărtinilor postesc pécurationii, și tot atunci fac mai multe ceremonii asupra oilor spre a fi ferite de lupi.

Din instituțiunea acesta a Mărtinilor se adevărește apriat, cumcă Mărtinii se referesc la un cult de sóre, căci la Crăciun, respective la „Dies natalis solis invicti“, va să dică: la ziua nașcerii sórelui neinvins, când începe sórele a crește, cade și „Colinda“ noastră, care este un cult de sóre și are o însemnătate astro-

nomică și călindarică. Sórele stă la mijloc, și înainte lui 40 de zile purced Mărtinii, apoi după el 40 de zile urmază tot Mărtinii. Se vede cumcă Mărtinii sunt ca niște privighetori (vigilii, străjari) puși spre păzirea sórelui, necontentit mergând înaintea sa și urmând după el.

Mărtinii își trag originea dela Marte, zeul Romanilor vechi, și formeză un cult al acestui Zeu. Până mai deună-zi a fost, și a parte este încă mitologia vechilor Romani trăctată vitregeșce din partea științei, crezându-se, cumcă cultul Zeilor este imprumutat dela Greci. Zeul „Marte“ se credea a fi un „Zeu de bătaie“ și de aci încolo pace. Dar mitologia compărativă a timpului din urmă ne demustră, cumcă „Marte“ este cel mai vechiu și mai de frunte Zeu al comuniunilor italice, și cumcă a fost tot de odată și „Zeu de lumină“ (Lichtgott germ.) și Zeu de sóre (Sonnengott germ.), chiar ca Apolo al Grecilor. Roscher: „Studien zur vergleichenden Mithologie der Griechen und Römer“, Leipzig 1873 I. p. 16—19 trăgând o paralelă (asemănare) între Apolo și Marte demustră neresturnaver: 1) cumcă Apolo și Marte sunt Zei de sóre (Sonnengötter germ.), 2) cumcă Apolo și Marte sunt Zeii anului, anutimpurilor și a lunilor, 3) cumcă Apolo și Marte sunt Zei a anutimpurilor calde, 4) cumcă Apolo și Marte sunt Zei de primăveră, 5) cumcă Apolo și Marte sunt Zeii oraculilor, 6) cumcă Apolo și Marte sunt Zei de bătaie, 7) cumcă Apolo și Marte sunt patronii, întemeiătorii și conducătorii gintelor și a orașelor, 8) cumcă Apolo și Marte sunt Zeii colonisățiunii și 9) cumcă Apolo și Marte au simbole și predicate comune, asemene unul altuia.

În speție însă demustră Roscher, cumcă caracterul lui Marte ca zeu de lumină și de sóre, este identic cu acel alui Apolo, și acesta este pentru tema noastră de o însemnătate decidătoare. Anume documenteză Roscher, că atributul lui Apolo a fost lyk-eios, lyk-ios, lyk-aos, lyk-egenis, cari tôte și trag originea dela „lyk“ adeca: a lumină. Apolo lykios seu likeios a fost cultivat în Argos, Sikyon și Atena. După legendele templelor (bisericilor) a acestor orașe, au derivat Grecii predicatul acesta a lui Apolo dela „lykos“ adeca „lup“. Va să dică „Apolo lykeos“ însemnă atâta cât pe românește „Apolo lup“. — Asemene și zeul Marte al vechilor Romani a purtat predicatul (cunumele) de leuc-etius seu louc-etius, lucetius. Dar trebuie să fie esistat și un „Mars-lucinus“, pentru asemănare cu „Juno lucina“ care pörtă numele și de „Juno lucetia“; tot astfel vine înainte și „Diana lucina“. * „Lucetius“ și „Lucinus“ purced din aceeași rădăcină „luc“ (luce) latinesc. Apoi tot Roscher p. 88 arătă, cumcă precum Apolo așa și Marte au identice simbole, căci amândurora e consacrat „lupul“. O statuă a zeului Marte în Roma la „Via Appia“ stă între lupi aședată. Licofron (Lykofron) numește pe zeul Marte al Samniților de un „lup armat“. Ba ce este mai mult „lupul“ este legat de zeul Marte așa de strêns, încât numirea de lupus martius seu martialis a remas numirea sa nedespărțită de el. Tot astfel a fost „lupul“ consacrat și lui Apolo, și pentru acesta se și află lângă statuile sale aședați lupi de metal tornați, ba ce este mai mult, lui Apolo s'au jertfit și lupi.

Causa pentru care au adus popórele vechi „lupul“ în legătură cu Apolo, cu Marte și cu alți Zei (precum vom vedé mai în jos) este aceea, fiind că popórele vechi au ținut și socotit pe lup a fi simbol de lumină (Lichtsymboll germ.), și acesta precum se vede din acel

* Preller: Römische Mythologie, Berlin 1858 p. 242. 243 și Roscher: Vergleichende Mythologie der Griechen und Römer, Leipzig 1873 I. p. 19.

Bucuriile tórnei.

motiv, fiind că ochii lupului lucesc ca lumina și din ei es niște rațe de lumină pătrundătoare, precum mărturisește și Pliniu : Istorica naturală XI, 37, 35. Despre „lup“ și semnificarea sa mitologică, vezi Nork : Elym. symb. mythol. Real-Wörterbuch. Stuttgart 1845 tom. 4 p. 460 sub „Wolf“. Apoi Nork : Festkalender, Stuttgart 1847 p. 11, în urmă Nork : Mythologie der Volksagen, Stuttgart 1848 p. 371.

Nork : Mythologie des alten und neuen Testaments, Stuttgart 1842, tom. I p. 403, apoi Nork : Festkalender, Stuttgart 1847 p. 371 și 372 arătă, cumcă ȕeul Marte vine înainte pe vasele de cenușe etrusce (etrurische AschengefäÙe) făcut cu cap de lup. Tot în acest loc citat încă documentează Nork. cumcă ȕeul Marte, ca regent a lunii lui martie, sub forma de lup mănâncă pe berbece, va sã ȕică pe constelaȕiunea astfel numită, care pe timpul acela apune eliacatice. Veȕi și cele ce am scris despre „ȕurca“, „Bresaia“, „Cerbuȕiu“, „Văsilca“ etc. în tractatul despre „colindă“ în cãlindariul meu de pe anul 1882.

Dar „Mărtinii“ noștri, sërbaȕi contra lupilor, a fi un cult a ȕeului Marte, se adevereșce și din acea împregiurare, cumcă tot a noi Români se sərběžă contra lupilor și „Lucinu-l“ în 18 octombrie, pe ȕiua sântului evangelist „Luca“; poporul român însã nu ȕice cã sərběžă pe „Luca“ contra lupilor, ci el sərběžă „Lucinul“, și aceșta formulă este de cea mai mare însemnătate pentru origina „Lucinului“ și pentru cultul „Mărtinilor“. Licinu-l nu este altă ceva decãt predicatul ȕeului Marte, adeca „Mars lucinus“ precum vedurãm mai sus. Pe a locurea se sərběžă doi „Lucini“ unul 3 sãu 4 ȕile înainte de Vinerea mare (Parascheva) și al doilea 4 ȕile dupã aceșta sərbătore, care împregiurare încă mai rădicã însemnătatea și vechitatea „Lucinilor“.

Mărtinii un cult de sóre al ȕeului Marte, dela care-și trag numirea. Din cele pãnã aci spuse se vede lãmurit, cumcă cultul Mărtinilor este un cult de sóre. Dar mai vèrtos se adevereșce aceșta din acea împregiurare, fiind cã sórele e aședat la mijloc între Mărtini, și astfel formezã punctul cardinal al Mărtinilor. Mai sus arètarãm, cumcă 40 de ȕile înainte de Crãciun, adeca înainte de : Dies natalis solis invicti (ȕiua nașcerei sóreului neinvins) al vechilor Romani cad trei Mărtini și 40 de ȕile dupã Crãciun ierã cad și se sərběžă 3 Mărtini, drept aceste Mărtinii din urmă cad totȕeuna pe 1, 2 și 3 februarie cãlindariul julian, și 13, 14 și 15 februarie cãl. gregorian. Faȕã cu aceșta avem de însemnat, cumcă tot pe acest timp adeca pe 15 februarie cãl. gregorian, cade și sərbătoreã „Lupercalia“ a vechilor Romani, sərbatã întru onóreã ȕeului Marte. — „Lupercus“ (i. q. Lupus sc. Deus lupinus, qui et lupos arcet) este un predicat a „ȕeului de luminã“ (lykos gr.) Marte, care dupã plãcere : mãnã lupii la turme, și-i abate dela turme. ȕeul Marte, pe care l'au format Etruscii cu cap de lup (Swenk etym. Andeut. p. 318) au avut de fii pe Romulus și Remus, pe cari i-au lãptat o lupoiã; și de aci se vede cumcă lupul stã într'o nepreruptã legãturã cu ȕeul Marte. De dupã aceste, se adevereșce cumcă și sərbătoreã „Lupercalia“ a fost cõnsãcratã ȕeului „Marte lupin“ sãu „lupercu“ (Faunus a fost Mars silvanus.)

Causa pentru ce sərběžã Români trei Mărtini, trei ȕile una dupã alta, se aflã ierã a fi întemeiatã în mitologia greco-romanã, pentru cã esistã trei ȕei cu predicatul de „lup“, și anume : 1) Jupiter (Zeus) lykaios, 2) Apolo lykaios și 3) Mars lykaios, va sã ȕică Jupiter, Apolo și Marte lucinus sãu lupinus. Dar și numarul de „trei“ este numer mistic în credinȕa tuturor poporelor.

Și acea împregiurare e de mare însemnătate,

cumcă pe Mărtinii de tomnã, cari se sərběžã trei și patru la numer 40 de ȕile înainte de Crãciun (veȕi partea calendaristicã), anume pe Mărtinul cel de mijloc, numit și Mărtinul cel mare, cade totȕeuna și „ȕiua lupului“. Aci încă este bătãtor la ochi, cumcă „ȕiua lupului“ cade totȕeuna pe Ioan gura de aur, aceea ce-și are încă însemnătatea sa. Apoi însemnătatea aceșta se mãreșce și prin acea împregiurare, cumcă Mărtinii cei ce se sərběžã 40 de ȕile dupã Crãciun și anume pe „Mărtinul“ din mijloc dintre cei trei, cade și „ȕiua ursului“. Aceșta cade deci totȕeuna pe sərbătoreã „Întimpinarea Domnului“, cãnd se sərběžã și „Mărtinul cel mare“. Ursul aci în legãturã este de mare însemnătate, cãci Români supranumesc pe urs cu numele de „Martin“. Astfel în tôte poveștile lor despre urs, și tot așã îl numesc și cãlètorii cu ursul giucãtor. Cãnd strigã acești pe urs ȕic : Sãri Mărtine, sãri etc. hai Mărtine, hai etc. — Ursul dupã credinȕa poporului român, dõrme în grota (peștera) sa somnul iernei, adeca zace peste iernã ca și amorȕit, și deșteptãndu-se într' aceea cãnd și cãnd, spre a se nutri, suges grãșimea din labele sale. Se crede apoi cumcă la ȕiua ursului deșteptãndu-se ursul, iese din grota sa între 9—10 õre, înainte de amièȕi și giocã giur în pregiur (ca într'o arie) prin neua dinaintea grotei sale deșfètãndu-se. Decã este senin și-și vede ursul umbra sa, ierã se bagã în grotã și mai dõrme încă șese sèptemãni, prevestind prin aceșta cã atãta mai are sã ȕinã iernã; ierã decã nu-și vede umbra, cãci este nouriște, atunci remãne ursul afarã, cãci se va frãnge iernã și va fi timp frumos, adeca va înprimãveri. De aci se vede lãmurit, cã ursul dupã aceșta credinȕã a poporului este un oracul, un prevestitor de timp.

Din mitologiile și credinȕele poporelor vechi apoi șcim, cumcă ursul asemenea lupului este simbolul „ȕeilor de sóre și de luminã“, ba este și atributul lor. ȕeul „Dionis“ (Bachus) cã reprezentãtor de sóre, zace peste iernã în grota (peștera) sa, și amorȕit dõrme somnul iernei, asemenea și Zeus (Iupiter) petrece peste iernã în grotã legat de demonii iernei, pãnã ce Mercuriu (Hermes) purtãtor de berbece (kriphoros) și întorcãtor sãu fãcãtor de timp (strophaios) în constelaȕiunea „berbecelui“, adeca în timpul de primãverã, îl mântueșce de legãturile sale, și astfel, scãpãnd Zeus ierã începe dominiul seu, ca ȕeu de luminã și de sóre Nork : Etymol. symbol. mythologisches Real-Wörterbuch, Stuttgart 1843 tom. I. p. 112). Una mare parte a ȕeilor de sóre pe timpul de iernã, cãnd perd dominiul și sânt urgisiȕi a petrece în iad, sãu în grote întunecõse, ni se represintã în pele de urs sãu strãmutãȕi în urși (Nork : Etymol. symbol. mythol. Real-Wörterbuch t. 4 p. 15, 16, 179 și 236, apoi t. 3 p. 142, în urmă t. 2 p. 29).

Dar cumcă „ȕiua ursului“ sãu „sərbătoreã ursului“ este un cult al ȕeilor de sóre, se adevereșce și din acea credinȕã a poporului român : fiind cã ursul cãnd ese din grota sa, atunci giocã giur în pregiur, ca într'o arie dinaintea grotei sale. Aceșta nu este nimic alta decãt percurgerea giur împregiur prin zodiac a sóreului personificat ca ȕeu; nu este nimic altã decãt o „colindare“ precum am arètat în tractatul despre „Colindã“ din cãlindarul din 1882.

Pe ȕiua primã a „Mărtinilor“ cade dupã cãlindar „Trifon“ pe care-l respunde poporul român „Trifoniu“, și aceșta nu põte fi alt-ceva decãt „Trophonius“ din mitologia greco-romanã. Este predicatul lui „Hermes și Zeus chthonios“, va sã ȕică : a lui Hermes și Zeus subpãmèntesc (din grotã, peșterã). Trophonios a avut și un oracul într'o peșterã, aceea ce demustrã pe deplin pe ursul nostru, care eșind din grotã prevesteșce starea și decurgerea timpului. Nork : Festkalender, Stutt-

gart 1847 pag. 566 arătă, cumcă Iupiter capitolinul, în somnul seu de iernă, a fost numit Zeus Trophonius. Veđi Nork : Etym. symb. mythol. Real-Wörterbuch t. 4 p. 397 sub „Trophonius“, și t. I p. 196 sub „Bär“. Veđi și Rink : Religion der Hellenen, Zürich 1255 t. 2 p. 198, 202, 333, 443 și 444.

Nork : Etymol. symb. mythol. Real-Wörterbuch t. 4 p. 216, apoi Nork : Mythologie der Volkssagen, Stuttgart 1848 p. 371 și 372, în urmă ieră Nork : Festkalender p. XII, p. 11, 683, 684, 677 și 679 adevărește : cumcă „Sântul Mărtin“ își trage numele seu dela ȕeul Marte.

Deci în resumare încheiăm : cumcă „Mărtinii“ noștri serbați contra lupilor, sânt un cult forte vechiu al ȕeului Marte, cumcă „Lucinul“ seu „Lucinii“ serbați ieră contra lupilor nu sânt altă ce, decât Mars (Marte) Iupiter și Apollo lucinus, ai vechilor Romani, cumcă „ȕiua ursului“ seu „Sărbătorea ursului“ care cade în mijlocul celor trei Mărtini serbați 40 ȕile după Crăciun, încă se referă tot la acel cult de sóre a ȕeului Marte, cumcă serbarea Mărtinilor 40 de ȕile după Crăciun contra lupilor este asemenea cu „Lupercalia“ vechilor Romani, și în urmă, cumcă chiar numirea de „Mărtini“ provine dela lătinescul : Mars-martinus.

Simeone Manguica.

L a G r i z i l d a .

(Văduvă, tinără și frumoasă creolă.)

Lucești singură ca stéua pe o nópte 'ntunecósă,
Focul teu aprinde multe inimi tinere și dulci,
Mulți sânt care crud oftéză sub ferésta-ți lumioasă,
Pe când în alcovu-ți tréză mai stai... suflă... și te culci!

Apoi una câte una dispar umbrele pe stradă...
Colo vėd pe Janos vechiul vorbitor și om deștept,
Iei pe un bastard ce șcie milioane dulci se ródă,
Dincolo pe-un tinăr sdravěn, din provincii, cu pas drept.

Ah! atâtea piepturi calde gem sub ochiu-ți de bălaur,
Ca robite le pleci tóte cu 'n cuvėnt, la al teu p' ;
Admir faima ta și încă chipu-ți ae creol seu maur,
Și mai mult aș vré de-aprópe s'admir gingașul teu glas.

Tu ce ai atáta farmec, grații, spirit, frumuseță,
Și minuni făcėnd din ele, smintești ómenii cumintți ;
Eu ce sânt poet și versuri scriu pe-aripi de tineretă,
Vreu se stau pe vecnicie cu smintitele ființi...

Sânt smintit, o șcíu pré bine când visez visuri de-aceste ;
Nu pot, nu am dreptul încă nici smintit macar se fiu,
De departe te-admir numai ca pe-o ȕină din poveste,
În a mele negre gânduri și cu dorul vecnic viu!...

Vai! nu am decât o liră și tu n'ai simțiri umane...
Inima-ți e o pungă mare și în ea încape mult...
Aș vré lira-mi se se schimbe în mii lire... otomane
Se tot torn într'ėnsa și bătėnd se n'o ascult!...

Petru V. Grigoriu.

Suveniri și notițe de călătorie.

(În Transilvania, Romănia și Dobrogea.)

(Urmare.)

Dela fundarea acestei mănăstiri până astădi a avut 13 stariți, după cum urmėză : 1) Nicodin ; 2) Dionisie (acesta a fost grec și s'a introdus silniceșce în

mănăstire, a fost om năprasnic și de Dȕeu netemėtor ; a stricat aședemintele și tocmelele fundatorului, a prėpădit mănăstirea de tot ce a avut, încăt n'a remas nımica mănăstirei. Acesta a economisat numai în favorul seu și a celora ce l'au tolerat) ; 3) Mitrofan ; 4) Partenie ; 5) Nifon ; 6) Visarion ; 7) Isidor ; 8) Damascan ; 9) Iustin ; 10) Ioasaf ; 11) Paisie ; 12) Onufrie și cel actual 13) Germano.

Dar mai importantă este epoca actualității în care autorul espune pe larg rolul și însămnătatea Sinaiei de astădi.

Astădi sub numirea de Sinaia nu se înțelege, numai mănăstirea Sinaia, ci toți munții Buceciu, cari sânt de cea mai încântătoare frumsețe naturală din tótă Romănia și cari au făcut ca în persóna Majestăților Lor, Regele și Regina Romăniei, se devină capitală de veră a țării, în persóna guvernului Romăniei se capete mai multe prerogative, în persóna Eforiei Spitalelor civile din București se impună multe sacrificii pentru dotarea acestui loc și în fine în persóna notabililor țării au reușit ca se-i facă a-și depune obolul lor pentru ca Sinaia, locul de predilecțiune al Romănilor, se devină demn de locuitorii acestei țeri.

Munții Buceci sânt compuși din mai mulți munți. Puși înainte garei drumului de fer, ce duce dela Floiești spre Predeal, și care este gara stațiunii Sinaia și aședăți cu fața spre cursul riului Prahova, avem în față și în dosul nostru curentul apei, ce se escurge dela Mėdă-nópte spre Mėdă-ȕi, în stānga noastră și spre resăritul sórelui avem muntele Piscul cānelui, care resăritand forma unui triunghiu, este până în vėrf acoperit de pădure tineră și frumoasă, ier la drepta noastră și apusul sórelui, avem muntele Furnica, care în vechime s'a numit Molomoș, delul stului Nicolau, ier dela M. Cantacuzén numit Sinaia pe carele s'a întronat pietatea sachastrilor romăni ai seculilor, pe care ș'a realizat M. C. votul fundānd mănăstirea și pe care Eforia spitalelor civile din București a făcut ca Sinaia, de altă-dată loc selbatic și plin de nesiguranță și pericole, se devină astădi loc de distracțiune, de abstractiune și admirațiune pentru ori ce fel de ómeni.

Dar Sinaia mai cuprinde încă afară de acesti doi munți în un rėnd cu Piscul cānelui spre mėdă-nópte un periu numit Valea rea, care desparte Piscul cānelui de muntele Cumpet. Spre apus și mėdă-nópte dela Furnica avem munții Pėtra arsă și Jepii, ce se despart de Furnica prin riul Peleş, ce se versă ca și Valea rea tot în Prahova vis-à-vis de Valea rea. Aceștia sânt munții și localitățile ce compun pe Sinaia de astădi cari abundeză în puritate și sublimitate naturală.

Cel mai vechiu proprietar din Sinaia este Eforia spitalelor civile din București, la care aparține muntele Furnica ; familia Bibescu posedă muntele Piscul cānelui, ieră familia Crețulescu muntele Cumpet. Cei mai noi proprietari sânt : Regele și Regina Romănilor cari posed Pėtra arsă și Jepii.

Este interesant capitolul ce tracteză despre rolul Majestăților Lor față cu Sinaia.

XLVI.

Sinaia a fost menită ca se se onoreze cu meritul de a adăposti și a delectă idealele cele mai înalte ale Romănilor pe Regele și Regina, pe conducătorul Romănilor la vechia glorie romănescă și pe protectórea Romănismului, pe Prodromii civilizațiunii și a progresării Romănilor.

Regele conduce din Sinaia în timpul verei statul român pe calea progresului și a civilizațiunii și în limitele constituțiunii realizeză tot ce este binefăcător și folositor națiunii.

Regina își are timpul Țilei împărțit după anumită programă, care poate să fie cunoscută din regulata ei efectuare până și de către oamenii cei mai puțin reflecțatori. În orele acestei programe de ocupațiune se pot distinge ore fixe, zilnic regulate, și destinate pentru cultivarea artelor frumoase ale Românilor. Acesta se poate cunoaște și de pe persoanele ce încungură pe Majestatea Sa. Aici vede omul persoane, cari se ocupă cu studiile etnografice ale Românilor, cu datinele și costumurile Românilor, cu peisajele naturii României și cu cea mai mare bunavoință, precum și cu o simplitate de admirat sunt primiți toți oamenii, cari aduc Majestății Sale buna novelă, că s'a ocupat de cutare ramură din cultura sau istoria Românilor. Sinaia, sub impulsuinea M. S. a Reginei are să devină în curând un focar al literelor și al artelor române. Șcim în modul cel mai pozitiv, că se lucrează la un Album de toate peisajele mai frumoase ale țării cu note istorice ale localității ce le încungură. Acesta cu scopul de a face pe Români să știe apretia avutul țării lor și pe străini de a pune în pozițiune ca să cunoască, că la Dunarea de jos, pe malul stâng al ei, se află o țară frumoasă, încântătoare și cu meritul de a desvolda în om gustul frumosului. Tot în Sinaia și sub direcțiunea M. S. Reginei, țesăturile și costumurile românești au primit o impulsuine minunată. Aici numai țeranca română dela Rucăr, Argeș, Neamț etc. poate să vedă pe descendenta mamei lui Ștefan cel mare, pe Dâmnă țării sale investimentată în costumurile diferitelor porturi românești. De aici și din partea M. S. a Reginei de acum au să se premieze Românele, din acăror minte va eși costumele cel mai frumoase și din degetele lor țesăturile cele mai fine.

Ori cine a vedut viața unui suveran al Europei, cunoaște că în îngrijire se pune, pentru ca viața lui să fie asigurată și izolată de popor. Câte cercetări prealabile și zilnice? Câte reguli de conduită în relațiunile oamenilor cu suveranii lor? Câți polițai marcați și degizați furnică în giurul locuinei unui suveran al Europei civilizate? La Sinaia nimic din toate aceste.

În timp de veră, până la terminarea palatului regal, M. Lor ocupă casele mănăstirii Sinaia destinate pentru archondarie, și vre-o câteva chilii de ale părinților mănăstirii. Acesta ocupație a chiliilor se face fără cercetări prealabile ale localurilor și fără de îngrijire specială și asigurătoare persoanelor suverane. Chillele părinților pentru timp de veră se mobilizează și apoi trec în posesiunea M. Lor și suitelor resp și după aceea ier se întorc vechilor posesori. Acesta schimbare se face totdeauna de câte ori M. Lor își stramută reședința la Sinaia.

Acă o particularitate la reședința regală din Sinaia. Alături cu camera de dormit a Suveranilor locuiesc doi oameni din popor, doi monachi, un lucru ce nu cred să se afle la vre-un suveran din lume.

Gardele de onoare ce se ved în fie-care și la Suveranii Românilor în Sinaia au cu totul alt rol decât gardele altor Suverani, au singur numai rolul de a servi de garde de onoare cu misiunea de a saluta și respect și cu iubire pe suveranii poporului român, și dispensate de a slugi de păzitori, pentru că pazitorii adevărați ai M. Lor este întreg poporul. Apoi ce păzitori mai buni și mai siguri s'ar pute afla?

Un lucru neusitat la străini este preumblarea zilnică ale Maj. Lor prin munții Sinaia fără păzitori. De multe ori veți pe Maj. Sa Regele mergând pe jos chiar singur, fără adjutantul de serviciu până la casa de vânătoare și cascada. Acesta casă de lemn se află pe muntele Pétra-arsă, în stil elvețian, mobilată cu mobile de artă sculptate în lemn, piatră și marmoră. La dreapta

acestei case se află o cascada, operă de artă, făcută cu o parte din apa riului Peleş.

Tot în casa de vânătoare se află și atelierul de lucru a M. Sale Reginei, unde merge pe jos însoțită de una sau două dâmnă de onoare sau de dâmnă Doris Hit, care este aleasă a se ocupa de artele frumoase ale Românilor, de desemnarea costumelor naționale, de pet-sagele mai însemnate ale țării.

Chiar în veră anului 1881 a fost trimisă această dâmnă de către M. S. Regina de a călători prin Oltenia, pentru a culege datele necesare și pentru a desemna peisajele cu localitățile de distincțiune. Ce contrast între viața acestor suverani și a acelor cari sunt condamnați să trăiească sub pază și să ducă o viață artificială.

Dară mai mult.

Suveranii Românilor se distrag pe platoul din fața reședinței de veră împreună cu poporul lor. Militarii din corpul de gardă, flacăii și fetele din satele vecine se adună pe acest platou și aici în prezența Majestăților Lor desfășură hora românească sub influința tonurilor de vioară și a cozei, mânăute de către militari sau de către săteni. Aici este momentul suprem când poporul românesc gustă din bunătatea și iubirea Suveranilor lui și când el vede înaintea sa un Domnitor și o Dâmnă, care dau prețul cel mai mare tuturor fenomenelor vieții populare. Militarul se animază de sonurile instrumentelor musicale ale poporului, și de multe ori în cursul jocului se vede alături cu oficerul seu. Flacăii satelor în această petrecere se deprind a simți, că viața nu este numai o dâtorie, ier boerii ce une ori se prind la hora, le arată că Maj. Lor aprețiează și iubesc pe toți cetățenii în o formă. Fetele cele de mai multe ori în hora cu dâmnăle de onoare, se deprind a cunoaște, că distincțiunea socială la Români constă numai în meritele personale ale fie-cărui, și că fie-care fetă, devenind odată mamă, este datoră să desvolteze în copilașii sei toate facultățile lui pentru ca odată meritând, să potă deveni și ministru a lui Carol I.

Bêtrâni, părinții flacăilor și ai fetelor, judecând mai mult, sunt aceia cari admiră bunătatea Suveranilor Lor. Ei nu-și cred ochilor vedând înaintea lor pe Regele și Regina țării lor Bêtrâni cei mai mulți au auzit dela părinții lor modul cum se portă Domnitorul fanariot cu țerânimea, și mult timp li-a tremurat înima de frică, ca nu cumva acesta bunătate și iubire din partea mai marilor lor să fie o cursă. Acum însă, după ce horele dela Sinaia s'au repetat în toți anii, și după ce țeranul român a avut ocașiunea, ca de mai multe ori pe veră să aprețieze bunătatea și iubirea suveranilor pentru popor, el a devenit încredător și atât el cât și copiii lui în toate hainele lor de sârbătoare alergă la petrecerea ce li oferă bunătatea domnăscă.

Românul are un simț natural foarte desvultat și el se sacrifică pe sine însuși pentru persoana, ce-i oferă cea mai mică considerațiune. Iecă cuvântul, pentru care la Plevna țeranul român s'a luptat cu atâta devotament, și lucrurile au avut succesul știut, numai pentru că țeranul a fost considerat mai de timpuriu de bunii și iubitorii lui Suverani.

Între edificiile cele mai frumoase ce împodobesc Sinaia am amintit mai sus: Casa de vânătoare a M. Lor a Suveranilor, în care se lucrează la Albumul peisajelor României, în care se reflectează și se combină moda română a vestmintelor Dâmnălor române, care în timpul iernei au a străluci prin salônele capitalei și ale altor orașe române. De aici țeranca română își primește regulile, după cari ea își completează în frumșete costumele seu; în această casă se cultivă artele frumoase ale Românilor.

Alt edificiu, carele are să devină cel mai pompos, este palatul regal, început la 1875 și carele este aproape a se termina. Acesta are să servescă de reședință de veră și este situat pe o redicatură a muntelui Pêtra-arsă și cuprinde un spaț de 2500 m. □. Acest măret edificiu represintă, prin combinațiunile liniilor ce-l compun, stilul arhitectonic și ornamental al Elvețianilor cu inclinațiune către stilul gotic reformat. Are formatul unui patruleateral unde laturea sudică este deschisă. Are 2 etagiuri cu 72 încăperi, și anume 4 saloane și 68 camere cu coridorele, antreurile și scările necesare.

După ce Suveranul țerei s'a făcut din Sinaia reședința sa de veră, guvernul, Eforia spitalelor civile și în urmă boerimea, n'au lipsit și nu lipsește a da tot sucursul ca Sinaia să devină cel mai simpatic, cel mai cautat loc de distragere pentru întregă Românie. Astfel Sinaia favorită de o poziție romantică de comunicațiuni atât cu țera și în special cu capitala cât și cu occidentul prin șoseua și calea ferată ce împreună Bucureștii cu Brașovul, peste scurt va fi un frumos oraș de munte. Până acuma s'a redicat la comunitate urbană, are stație telegrafo-poștală, școlă urbană, spital comunal ș. a.

Eforia spitalelor n'a intrelesat și nu intrelesă astăzi de a nu face toate pentru redicarea Sinaiei. Densă a construit o capelă cu cimiterul respectiv pentru comună, a făcut un local propriu pentru primărie, a clădit 3 oteluri mari în stilul clădirilor moderne, dintre cari cel de al 3 are 90 încăperi. A făcut o piață pentru carne, ier acuma lucră Eforia pentru a se face și o stațiune balenară, ca astfel Sinaia să fie și pentru cei bolnavi un loc cautat, un loc nu numai de distragere, dar și de binefacere și de folos.

O idee foarte fericită acesta și una din cele mai salutari, merită de a desvătă pe boerii țerei de a căuta în timp de veră numai băile străine, pe când Sinaia, Constanța și alte locuri din România pot să le oferă locuri cu mult mai plăcute și distrageri mai bune și cu mult mai ieftine. Sumele cele mari versate pe la băile din străinătate ar rămâne în țară și astfel averea țerei nu s'ar impuțina, ei s'ar înmulți. Nu ar fi mai consult de a petrece la un loc cu suveranii țerei în propria țară, decât a alerga pe la Borsec, Mehadia etc. și a cumperă, în loc de distragere, insulte pe bani scumpi? Dară va deveni odată și nobilimea României mai serioasă, mai română și mai economă!

Pentru a face din Sinaia un oraș permanent și continuu animat, în care locuitorii trebuiesc să fie legați de locuința lor, eforia s'a silit a pune basă de suburbie și spre acest scop a dăruit 50 de pogone locuitorilor ce a voit a se aședă în Sinaia, o măsură acesta foarte nimerită.

Dar afară de concursul eforiei cu bravul ei conducător prințul Dimitrie Ghica, care a contribuit mult la redicarea Sinaiei merită a se face amintire și de concursul particularilor cari până acuma au redicat la 29 de clădiri, vile și case mai mici. Între aceste amintesc ca cele mai frumoase și mai bine arangiate: Vila prințului Ghica, a generalului Florescu cu o capelă de rugăciuni, a lui Gr. C. Cantacuzen, Gr. Suțu, V. Boerescu, colonel Costescu, dōmna Paulina Crețulescu, D. Guilox ș. a.

(Va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

Bibliografie.

Răspuns la recenziunea gramaticii limbei române de Nicolau Pilția. (Veți Familia, nr. 8 și 9 din acest an.)

(Urmare.)

La alt loc d. Silași declară aserțiunea mea de pe pag. 63, 5, că verbul a fi este întreg ausiliar, de „nu de tot esactă”. Regret însă foarte, că nu mi-a adus câteva exemple, prin cari să illustreze adevărul aserțiunii dsale și neadevărul afirmării mele.

Dsa regretă, că eu am întrebuițat la pré perfectul vorbelor pluralul neregulat cu silaba ră: lăudaserăm, tăcuserăți, făcuseră în locul celui regulat: lăudasem, tăcuseți, făcuse. Eu încă regret tocmai așa de tare, că tiranul us a scos din vorbire și chiar și din scriere acele forme de pré perfect. Nu ne rămâne alta de făcut, decât a primi, ce s'a introdus prin us și s'a codificat prin scriere; dar mai cu sēmă, fiind că pluralul cu ră se deosebește de singular. Tot la acel loc imi recomandă d. Silași a relegă formele neregulate dela vorbele stau și dau la note și adause. Eu tocmai acesta am făcut la pag. 69, 8.

D. Silași contestă, că în verbele noastre în ez și esc se mai simte sensul incoativ său de începerē. Decă dsa nu află în verbe, ca: dormitez, (se) însenineză, (se) innourază, riureză, însereză, lăcrămez, inctez, îmbetrănesc, încărunțesc, orlesc, inverdesc, îngălbenesc, mă vestejesc și multe altele, fie așa cum voiesce; eu însă imi susțin aserțiunea față de ori-cine.

Încât privește imputarea, ce mi se face pentru aserțiunea de pe pag. 75, 5, răspund numai atât, că din cuvintele mele depuse la locul amintit nu se pōte deduce numai aceea, ce d. Recensent înțelege. Eu nu voi să răștrîng libertatea Românului în cugetele sale; pōte el, de pe partea mea, să sbōre ca vulturul Carpaților și peste Pirenei, Apenini și Alpi. Numai la una voi să fac atent atât pe d. Silași cât și pe publicul literar, și adecă nu toate licențele, câte-și le permit chiar astăzi poezii și unii prosaici mai geniali, cari, când apucă condeiu, se cred duși în carul Sōrelui, trebuiesc a fi primite de bani buni. Românul, sburând ca vulturul Carpaților, spre Dunăre și Prut, a ajuns la făimosul perfect: eu am, tu ai, el a, noi am, voi ați, ei au făcutără, și la espresiuile: giam (tablă, ochiu de ferestă), pișchir (ștergar), ceardac (i)ștol, ceardac (cori) ș. a.; pentru că în repedelesău sbor a uitat de ale sale și a luat, ce i-a eșit în cale. Și este ore acesta un rezultat bun al libertății, ce Românul o are în cugetele sale? Numai libertatea gustată cu măsură aduce omenilor rōde dulci.

Esemplul: „eu trebuie a rămâne acasă” (pag. 80 nota), care dlui Silași i se pare neromănesc, l'am întrebuițat numai ca specimen, ca să illustrez aserțiunea-mi depusă în acea notă. Decă acel exemplu n'are caracter specific românesc, are de sigtur romanic.

Verbul „pōte” întrebuițat ca reflexiv are totdeuna conjunțiunea ca său că înainte verbului atērnător dela dēnsul, când acela este predicatul unei propozițiuni secundare, ier nu al subiectului dela „se pōte”.

Adverbul „astăzi” este și rămâne numai o traducere a latinescului „hoc die” și românescul „ađi” e numai o prescurtare alui „astăzi” (în acesta đ, nemț. an diesem Tage, heutiges Tages, heut zu Tage, heute), dar nici când o copie, cu atâta mai puțin o derivațiune alui „hoc die”; pentru că cuvintele limbei române nu sânt copiate unul câte unul de pe ale limbei latine și prin urmare limba română nu e de loc o copie de pe cea latină.

Litera s din cuvēntul spun și din altele, prepozițiune neseparabilă?! Nu este ore mai probabil es (ecs ex lat.)?

Vorbind de etimologie, d. Silași dice, că ar fi de dorit în tractarea ei mai multă ordine, și-mi recomandă un fel de sistemă, pentru mai multă luminoșie. Dar tocmai pentru mai multă luminoșie am împărțit eu derivațiunile, resp. cuvintele derivate sau formate numai în patru grupe însemnate cu A, B, C și D I și II. Sub A am dezvoltat substantivele, sub B adiectivele, sub C verbele și sub D I și II toate vorbele formate prin compozițiune neproprie și proprie (pag. 106 - 111). Împărțirea sau sistemă, ce mi-o recomandă dsa este aproape în toate identică cu a dlui Țipariu, însă eu n'am adoptat-o din motivul arătat mai sus. O subîmpărțire sau împărțire minuțioasă nu mai contribuie la luminoșie, ci numai la întunecarea conspectului. Dacă d. Recensent află, că eu îmi contrațic la pag. 92, 2 din care cauză și exprimă cuvintele: „firește, că pedepsă peccatului urmază numai decât”, il rog să cetască mai atentiv încă odată și mai de multe ori pasajul memorat, sigur fiind, că se va convinge de contrariul. Dsa dice: „pe când gramaticii (cari gramatici? români, germani etc.?) le (cuvintele formate cu prefixe) numără de comun între compuse”. Dar care gramatică română, afară de a dlui Țipariu, mai conține etimologia așa pe larg dezvoltată ca a mea?

Suficelul andru (în Familia: andu; dar acesta trebuie să fie eroră de tipariu) este suficel deminutiv, ieră nu argumentativ, comp. Țipariu, partea I analitică, pag. 350, § 151, a!

„Derivațiunile în tor, cari se întrebuintează când ca substantive când ca adiective, sunt supinali, ieră nu infinitivali”, dice d. Silași. Da, așa este! Căci chiar în ziua de astăzi susțin acesta cei mai mulți gramatici. Eu însă mă unesc cu părerea aceloră, cari susțin, că supinul nu este formă fundamentală derivată de-adreptul dela trupina verbului, ci el este pur și simplu un cas al infinitivului, un nume format dela infinitiv, nume infinitival (comp. Dr. Ernst Herzog, Untersuchungen über die Bildungsgeschichte der griech. u. lat. Sprache, pag. 58, alin. 1). Ceea ce se poate dice despre supinul latinesc, se poate afirmă și despre cel românesc. Supinul nostru este numai acusativul infinitivului, prin urmare nu are facultatea de a se forma din el vorbe cu suficel or. Dacă ar fi așa, cum susține d. Silași și susțin, după cum am arătat puțin mai înainte, cei mai mulți gramatici, ar urmă firește, ca toate verbele noastre de conjug. III să formeze substantivele sau adiectivele numai cu or și nu cu tor. Așa dară nu: culegător, scriitor, punător, sugător, lingător, frigător etc., ci: cules-or, scris-or, pus-or, supt-or, lins-or, fript-or (dela supinele: cules, scris, pus, supt, lins, fript). Dr. Ferd. Schultz în gramatica sa (cea mare) latină, pag. 259, § 210, B, tractând etimologia latină se exprimă astfel: „Man bemerke indess, dass die betreffenden Derivata nicht eigentlich vom Supinstamm selbst, sondern nur auf dieselbe Weise wie das Supin vom Verbalstamm gebildet sind”. Cred, că acest citat e destul de lămurit, pentru a nu mai lăsa pe nime la îndoielă despre derivatele în tor. Dar ore francesă, care n'are supin, de unde formază derivatele cu teur și (s)eur? Francesul dice: ama-teur (aimer), fais-eur (faire), fond-eur (fondre), flanqu-eur (flanqueur) și alt. Mai încapă aci vre-o îndoielă, că dișele derivate nu-s dela infinitiv, a cărui trupină este identică cu a presintelui și cu cea verbală? Suficelul tor (sau or) este primitiv în limba noastră ca și în cea latină (comp. Dr. Ernst Herzog, Untersuchungen über die Bildungsgeschichte der griech. u. lat. Sprache, pag. 19—21). Din cele espuse despre supin se vede destul de chiar, că suficelul țiu ne nu trebuie a se înlocui prin iune (comp. și Țipariu, partea I analitică, pag. 353, k.)

„Suficelul ist se adauge și la adiective”, dice d.

Silași. Ore diș'am eu, că numai la substantive se adauge? Dsa își versă la acel loc focul asupra suficelilor străine peste tot, precum mi se pare mie, și-mi însăriră sufices, cari eu de loc nu le-am întrebuintat, ca: enie (de și acest sufices numai cu cuvintele respective se va pute scôte din limba noastră), ier și alt. Său că ist trece la dsa de străin? De este așa, îmi ieu voiă a întrebă pe d. Silași, cum ar dice mai bine românește în loc de: artist, jurist, gimnasist, rezervist, criminalist, violinist și multe altele? Suficelul ist este comun limbilor romanice, prin urmare și celei românești; și ceea ce este romanic, nu este de lăpădat nici pentru limba română. De un lucru însă mă mir, și acela este, că d. Silași afirmă a fi cetit și audit mai întâiu și întâiu din gramatica mea cuvintele: solniță (mai corect sarniță), botniță, vârtelniță, varniță, gropniță ș. alt. Dar ore d-ii: Pisone în dicționarul său patru limbăriu, București 1865, Pontbriant într'al său, București 1862, Stamati într'al său, Iași 1852, Poliz într'al său, Brașov 1857, și alții mai noi și mai vechi tot dela mine vor fi cetit și audit numitele cuvinte? căci eu pe atunci nici nu mă aflam în gimnasiu. Ba, în anul 1852, când a apărut dicționarul dlui Stamati, eram abia de patru ani. Citască dsa numitele și alte dicționare, sau călătorască regatul României dela Verciorova până la Ițcani și mai departe prin Bucovina, apoi prin Transilvania, și anume Țera Bârsei și Țera Oltului, și de sigur va află și audă cesionatele cuvinte și forte multe altele cu suficelul „niță”. Încât privește originea suficelului din cestiune, nu este, după cum am mai întonat, treba gramaticii didactice, ci a celei istorice. Tot în Țera Oltului va audă d. Silași și cuvântul „mişeră” sau mișarcă”.

D. Silași întrebă, de sunt cuvintele „brașoven, orașen” nume de geografie? Numai un cap de sofist poate da cuvintelor: „Tot în acest chip se formează adiective și dela numele de geografie, precum: brașoven și brașovenesc; orașen și orașenesc; moldoven și moldovenesc; muntên și muntenesesc ș. a. (pag. 103, li mai la urmă), înțelesul, ce dsa le-a dat. Va deduce cineva din locul citat, că cuvintele „brașoven, orașen” sunt nume de geografie? sau că numele de țeri, de orașe, de sate, de riuri etc. nu-s nume de geografie? Precum că apelativele: munte, oraș, sat etc. nu-s nume de geografie, am arătat într'o notiță la pagina 95 jos.

Trec peste mai multe imputări, cari mi se fac cu privire la unele regule și expresiuni, ce d. Silași le declară de neesacte și nefericite, și răspund aci numai la regulele, cari par a fi necomplete (nu nefericite!), precum și la pasajul cu verbele „a cōce și a frige” (pag. 70, nota), apoi la cel cu verbul defectiv „haide” (pag. 80, 10). La citatele locuri și altele asemenea greșeli părute sunt făcute cu intențiune, ca profesorul, resp. învățătorul cugetător și activ să facă pe școlarii săi să cugete și ênșiși să afle, ceea ce lipsește spre completarea unei sau altei regule, bună minte la pozițiunea adiectivului în gradul comparativ, fiind eu de firma convicțiune, că prin acesta zelul școlărilor numai se mărește și cugetarea li se agerește. Școlarii ênșiși să afle vre-un verb, care schimbă la part. perf. consonanta caracteristică în p; și dară mai există ver-un verb defectiv afară de „haide”. Lucruri de acestea mai mărunt sunt mai multe; numai trebuia, ca eu să fac atenți pe domnii profesori sau învățători la așa ceva prin notițe de calcătu sau în prefață. Mulțămesc dlui Silași, că a relevat atari lucruri și-l asigură, că școlarii mei au corăspuns pe deplin așteptării mele.

(Înceierea va urmă.)

Nicolau Pilția.

C o r s e t u l.

Partea cea mai incomodă din îmbrăcămintea femeii, este fără contradicere, acel schelet de fer și de ôse, căruia i s'a dat numele de corset.

Cel d'ântăiu corset se vede că a fost inventat de vr'o cochetă care simțea necesitatea să-și ascundă vre-un defect său vr'o neregularitate. Cum însă a devenit un obiect de toaletă?

La Egipteni femeile se înfășau într'un corset format din fâși, cari se aplicau dela sin spre ombilic. La Romani și la Greci femeile își stringea puțin talia. Dăcă ar trebui să judecăm după deita Diana sau Venera, apoi cei vechi puneau foarte puțin preț pe estrema finețe a acestei părți, căci ele strălucesc mai mult prin frumusețea trăsurilor de cât prin delicateta taliei.

Ôsele de pește au fost introduse în corset pe la începutul secolului al XVI-lea. Sub Ludovic al XIV și XV-lea taliea cele mai fine erau cântate și de atuncea corsetul începuse a fi modificat și perfecționat. În zilele noastre însă a fost supus la modificări radicale.

Din nenorocire, acest instrument de tortură s'a răspândit în toate clasele societății, chiar prin sate și pun corpul în acest instrument, cel puțin duminica și în zilele de sărbători, spre a imita pe cucónele din oraș.

E de prisos ca cineva să mai insiste asupra acestei corupțiuni de gust, care aduce credința că talia este cu atât mai bine făcută, cu cât e mai strinsă. Acest dispreț al esteticeii a trecut în moravurile cucónelor.

Mumele trebuie prevenite contra acestui obiect așa dis necesar toaletei, care diformază pe fiecele lor și care contribuie într'un mod foarte activ de a le face slabe și bolnăviciose. Acesta cutie de cauciuc, fer, ôse, nu susține corpul, ci-l comprimă; nu se dedă cu mișcările corpului și obligă pe femei a inventa mișcări false. Împedecă dezvoltarea mușchilor, paralisându-le prin stringere. Tot așa și cu masele cărnoase care sunt însărcinate a da șirei spinării soliditatea și rezistența necesară spre a susține greutatea și sforțările părților corpului.

Stomacul, peptul și pântecelul închise în acesta colivie, nu pot implini de cât într'un mod foarte imperfect funcțiunile lor.

Peptul dezvoltându-se rău, oxigenațiunea e incompletă; plămânii comprimați de còste, comprim înima la rândul lor. De aci urmează palpitațiuni, pedeca circulațiunii în creeri, pedeca circulațiunii veninoase în membrile inferioare etc. Mulțumită corsetului, alăptarea devine cu neputință. Prin corset feta tină rău devine ușor chlorotică, simptomele tuberculosei (oftica) se manifestă într'un mod repede. Acesta este în câteva cuvinte folosul ce aduce corsetul.

Ar fi timp ca mumele care au importantul și subtilul rol de a ne da fiice sănătoase, să caute de a convinge pe fiecele lor de răul ce-l aduce corsetul, și dăcă nu-l pot desliința cu totul, să caute a obișnui pe fiecele lor cât se pòte de târziu, cu corsete făcute din pânză tare, dar elastică, care să susțină sinul fără a-l supăra, și să nu apese nici asupra peptului nici asupra pântecelui.

E. I. C.

Bucuriile tómniei.

— La ilustrațiunea de pe pag. 457. —

Tòte anotimpurile au plăcerile lor; ierna ca vèra și tómnă ca primăvèra.

Ilustrațiunea din nr. prezintă înfățișeză bucuriile tómniei, culesul fructelor còpte. Mama culege fructele și pruncii așteptă cu plăcere se pòtă gusta din ele. O scenă idilică familiară și de seson.

I. H.

Literatura și arte.

Esposițiunea de bele-arte din București s'a deschis de duminică. Chiar în ziua deschiderii, scrie „Gaz. de Roumanie“, încântătorul tablou al dlui Mirea Dimitrescu, reprezentând „o fêtă pe malul gârlei“ a fost cumpărat de unul din amatorii noștri cei mai distinși, pe preț de 2200 franci. Între multele tablouri frumoase se deosebește marele tablou al dlui Mirea Dimitrescu, reprezentând aducerea capului lui Andreiu Băthory înaintea lui Mihaiu Vitézul.

Gramatică. Dl Vasile Măndrean, profesor licențiat în filologia clasică, a scos de sub tipar partea primă, anul al 3-le și al 4-le de școlă, din Gramatica sa română, cuprindând bucăți de cetire și reguli gramaticale. Prețul 45 cr. sau un leu. De vânzare la autorul în Caransebeș.

Călimdarul dlui Măișuca, cel mai prețios între toate câte se publică în limba română, va apăre și pentru anul viitor, cât mai curând. Dl redactor-autor, spre a se puté răspândi mai bine călimdarul, a redus prețul aceluia dela 1 fl. la 50 cr. Articolul din nr. prezintă al dlui Măișuca, precum și altul care va urmá mai târziu, vor apăre în acel călimdar, la care de nou atragem atențiunea onorab public cetitor.

Proverbe. A eșit de sub tipariu la București: „Proverbele Românilor. English proverbs. Proverbes français. Deutsche Sprichwörter“, adunate de dna E. B. Mawer. De vânzare la toate librăriile din București.

Dl G. O. Gârbea publică la București o traducere în versuri după marea poemă semitică „Iov“. Traducerea va fi imprimată în edițiune de lux, ornată cu 11 ilustrațiuni. Traducătorul a deschis liste de subscriere pentru cei ce vor să se aboneze la lucrarea sa. Prețul exemplarului pentru abonați este numai de 4 lei. Cei înscriși pentru 5 exemplare vor avé un îndoit beneficiu, primind ca premiu „Poema Exilului“, un volum de peste 15 còle de tipar, ilustrat cu compozițiuni litografice și numeroase ilustrațiuni în xilografie.

Catechism macedo-român. „Gaz. de Roumanie“ spune, că în curând se va pune sub tipar un catechism în dialectul macedo-român, pentru usul școlilor române din Macedonia. Acest catechism va fi tiparit la tipografia Sf. Sinod în București.

Revistă pedagogică. „La Gazette de Roumanie“ este informată, că o revistă pedagogică va apăre în curând în București. Acesta revistă va avé un comitet pus sub auspiciile ministerului cultelor și instrucițiunii publice. Ea are de scop de a ține pe învățătorii școlilor rurale în curent cu cele mai bune și mai noi metode de învățământ și diferitele chestiuni școlare.

Cărți școlare. În România au apărut de curând următoarele cărți școlare: „Aritmetica teoretică“, curs elementar, de Mirescu; „Geografie“, curs elementar, edițiunea a doua, de N. Mihăilescu; „Geografie“, de același, pentru usul clasei IV secundare; „Povestii și biografii din istoria veche“, de Dhombes și Monod, traduse de A. Brandia.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Dâna Elena*, soția răpăusatului principe Cuza, se află la Iași cu fiul său Alesandru care-și face voluntariul de un an în armată. — *Principele Bulgariei* a petrecut câteva zile la curtea regescă română în Sinaia, apoi s'a rentors prin București în capitala sa.

Hymen. *Dl Paul Budiu*, profesor la gimnasiul român din Brașov, în duminica trecută ș-a serbat cununia cu domnișora Filotea Moldovenescu în Brașov.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. c. din giurul Gherlei se va ține estimp în comna Cheșeu la 15 și 16 octombre st. n. Vor lua parte protopopii ca presidenti ai reuniunilor filiale, preoții ca directori școlari, apoi toți învățătorii și alții cari se interesază de înaintarea învățământului. Președintele Reuniunii este Rds. D. canonic Mih. Șerban, secretarul dl Ioan Hodorean.

Societăți de lectură. Tinerimea noastră școlară dela diverse institute ș-a reconstituit societățile de lectură. Din Cluș ni se scrie, că societatea academică „Julia” a studenților români dela universitatea de acolo ș-a constituit biroul astfel: președinte Andreiu Micu, vice-președinte Vasiliu Dumbrava, secretar al esternelor Ioan Albu, secretar al internelor Alesandru Ciacian, cassariu Laurențiu Pop, controlor Nestor Vaca-rean, bibliotecar Const. Pop, membrii de încredere Augustin Chețian și Dionisiu Longin. — Societatea de lectură a junimei studiose din gimnasiul dela Blaș s'a constituit astfel, sub președința dlui profesor Ciriac B. Groze: vice-președinte Basiliu Ternovean, notar Dimitrie Scurtu, bibliotecar Alesandru Circa, redactor al foiei Societății Petru Simu, cassar I. B. Hodoș, vice-bibliotecar Petru Suci.

Școlile din Năsăud. Din raportul gimnasiului din Năsăud și a celorlalte școli susținute asemenea din fondul școlar central grănițeresc din Năsăud, scotem următoarele date: În gimnasiu au fost 16 profesori și 194 studinți: La școla normală de băieți cu 4 clase, din Năsăudu, au fost 11 profesori și 119 elevi, la cea de fetițe cu 4 clase 52 eleve. Școla normală din Monoru cu 4 clase a avut 5 profesori, 65 elevi. Școla normală din Borgo-Prund cu 4 clase, 5 învățători și 125 elevi. Școla trivială din Sengeorgiu, cu 2 clase, 3 învățători și 38 elevi. Școla trivială din Telciu cu 2 clase trei învățători și 38 elevi. Școla trivială din Zagra cu 2 clase, 3 învățători și 21 elevi.

Congresul studenților români ținut la Băcău în România s'au închis. Una din hotăririle votate de congres a fost, precum cetim în „Bin. Publ.”, eliminarea ovreilor din sinul său. Anul viitor, congresul studenților se va întruni la Turnu-Severin. Din „L'Ind. Roum.” adaugem, că după ce delegațiunea s'a rentors din Tergul-Ocna, unde a onorat memoria lui Constantin Negri, s'a dat un banchet, apoi reprezentațiune în beneficiul școlei de meserii, la care au asistat toți studenții și toate somitățile civile și militare ale orașului. După încheierea congresului, studenții au dus în corpore un bust al lui Negru și l'au oferit gimnasiului orașenesc. Dni N. Ganea și Niculescu pronunțară discursuri cu acesta ocaziune.

Un tren cădut în apă. O grozavă nenorocire s'a întâmplat la 23 septembrie aprôpe de Esseg. Trenul care trecea în ziua aceea la miadăqi podul peste riul Drava a cădut în apă, căci podul s'a surupat sub el. Pe tren se aflau ostași cari se rentorceau din Bos-

nia acasa în ținutul dela Nyiregyháza. 28 de ênși au perit în valuri, între ei și un civil. Mulți au fost răniți.

Necrolog. *Sever Antoniu Marcusiu*, fost profesor în gimnasiul de Beiuș, a murit la Șimleu în 20 sept. în etate de 28 ani; il plâng părinții Florian Marcusiu jude reg. în pensiune și Francisca Hora, frații și surora: Augustin, Emilia măritată Vasiliu Pop, Quint și Antoniu. Răpăusatul a fost un profesor diligent, care a scris mai de multe ori și în foia noastră. Fie-i țerina ușoră!

Ghicitură de șac

de B. O. Popescu.

cât	C-	des-	sus	rit	rit	scri-	că
rău	es-	de-	sî	pe	l-	spi-	spi-
a-	ci,	ocru.	jun-	me-	un	vinși,	e-
te	me-	gă-	că	a,	fi	l-	mult
Și	r-	gem	di-	a-	rii	ri-	con-
ind	Ddeu :	dé-	l'ar	n'am	v-	mai	y-
m-	a	di-	lalți	n	cre-	to-	le
pre-	Scri*	e-	ne	că-	celor-	S-	de

Se pôte deslegă după săritura calului.

Terminul de deslegare e 9 octombre. Ca totdeuna, și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghicitei de șac din nr. 32 :

Cum aş vré o! Dâmné sfinte,
Ca sê n'o fi cunoscut;
Ori sê nu-mi mai fie dragă,
S'o urêsc ș-apoi s'o uit!

de V. B. Munteșcu.

Bine au deslegat-o dâmnéle și domnișorele: Elena Zacharia n. Daminescu, Emilia Pop n. Marcus, Emilia C. Nicôra, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Eufemia Duma, Rosa Bozanciu, Amalia Crăciun, Maria Popescu, Alesandrina Muntean, Minodora Mișunescu.

Premiul l'a câștigat domnișora Emilia C. Nicôra în Deva.

Călindarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminică	19	1	M. Trofim.	6 —	5 37
Luni	20	2	Muc. Eustatie.	6 2	5 35
Mărți	21	3	Apost. Codrat.	6 3	5 33
Mercuri	22	4	Mța Foca.	6 5	5 31
Joi	23	5	† Zemislir S. Ioan B.	6 7	5 29
Vineri	24	6	M. Tecla.	6 9	5 27
Sâmbetă	25	7	Cuv. Eufrosina.	6 11	5 24

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală nr. 274.